

حقوق فرزندان ؛ فصل هشتم : دوران بلوغ و جوانی / 3- آینده فرزندان

آینده فرزندان از مسائل مهمی است که گاهی اوقات سخت فکر پدر و مادر را بخود مشغول می سازد، که سرنوشت آینده این کودکان از نظر تحصیل ، کادر و زندگی به کجا خواهد انجامید؟ البته این از مسؤ ولت‌های خطیر پدر و مادر است که درباره آینده فرزند خود بیندیشد و با برنامه ریزی ، و درایت ، با توجه به ارزشهای والای اسلامی ، زمینه آینده روشن و موفقیت آمیزی برای فرزندان‌شان فراهم سازند. و اگر آگاهیها و تجاربی که دارند حلال همه مسائل نبود از فکر و تجربه دیگران استفاده کنند ، و از این وظیفه مهم غفلت نوزند ، چرا که ...

حقوق فرزندان ؛ فصل هشتم : دوران بلوغ و جوانی / 3- آینده فرزندان

3- آینده فرزندان

آینده فرزندان از مسائل مهمی است که گاهی اوقات سخت فکر پدر و مادر را بخود مشغول می سازد، که سرنوشت آینده این کودکان از نظر تحصیل ، کادر و زندگی به کجا خواهد انجامید؟ البته این از مسؤ ولت‌های خطیر پدر و مادر است که درباره آینده فرزند خود بیندیشد و با برنامه ریزی ، و درایت ، با توجه به ارزشهای والای اسلامی ، زمینه آینده روشن و موفقیت آمیزی برای فرزندان‌شان فراهم سازند. و اگر آگاهیها و تجاربی که دارند حلال همه مسائل نبود از فکر و تجربه دیگران استفاده کنند، و از این وظیفه مهم غفلت نوزند، چرا که غالباً آینده فرزندان ، بدست والدین رقم می خورد.

پدر و مادر باید درباره همه امور مربوط به فرزند خود که در آینده با آنها سروکار خواهد داشت مطالعه کنند این چیزی نیست که به زمان آینده موکول شود، بلکه باید از هم اکنون در اندیشه آن باشند، که فردا دیر است .

وظیفه والدین تنها رفع نیازهای غذایی فرزندان و تاءمین لباس و مسکن و نیازهای مادی آنان نیست این امور چه بخواهیم و چه نخواهیم بر اساس عاطفه طبیعی انجام می گیرد، زیرا پدر و مادر نمی تواند بچه اش را گرسنه یا برهنه ببیند. بلکه آینده نگر و هشیاری والدین و حساسیت آنها به سرنوشت فردای فرزند ایجاب می کند که به شغل آینده فرزند و اخلاق و رفتار و ساختار شخصیت او بیش از پیش عنایت داشته باشند.

بدین معنی که جوان ما در آینده ، بی کار و سربار جامعه نباشد، تن پرور و خوشگذران و بی خاصیت ، رشد نکند، فقیر و محتاج دیگران نباشد، بلکه شغلی مناسب داشته باشد. و کفایت لازم را برای مدیریت زندگی خود به دست آورد.

الف - انتخاب شغل

مسئله انتخاب شغل و تأمین آینده شغلی فرزند نیز یکی از مشکلاتی که هر پدر و مادری با آن روبرو است ، و از طرفی می توان گفت این پدر و مادر هستند که بهتر از هر شخص دیگری می توانند به کار مورد علاقه فرزند خود پی ببرند و او را در تقویت استعدادهای خدادادی و به ظهور رساندن آنها کمک مؤ ثری بنمایند.

در صورتیکه فرزندان به شغلی متناسب با شائن آن خانواده علاقه مند است هرگز او را مورد تمسخر و استهزا قرار ندهند بلکه با مشورت معلمان و مربیان بگذارند، استعدادش در همان زمینه ای که علاقه دارد رشد کند، هرگز فرزندان را مجبور نکنند که لزوما شغل پدر و مادر است و یا شخص مورد علاقه خانواده و... و یا صرفاً شغلی را که مطلوب پدر و مادر است و یا پول و مزایای مادی و اجتماعی بیشتری دارد، برگزیند. زیرا اگر در رشته و شغلی که به اجبار انتخاب کرده موفقیتی کسب نکند و شکست بخورد امید و اعتماد به نفس خود را از دست خواهد داد و به مشاغل دیگر هم علاقه نشان نخواهد داد.

پدر و مادر باید توجه داشته باشند همینکه فرزندان شغلی را که از نظر شرع حرمت و یا کراهت نداشت انتخاب کرد یا به آن اظهار علاقه کرد، او را تشویق و یاری کنند تا در آن جهت رشد بکند و پیش برود.

اسحاق بن عمار گوید: به محضر امام صادق (علیه السلام) شرفیاب شدم و به آن حضرت اطلاع دادم که صاحب فرزندی شده ام ... به امام عرض کردم - اگر بزرگ شد - چه شغلی را برایش انتخاب کنم ؟

حضرت فرمود: اذا عدلته (عزلته) عن خمسة اءشياء فضعه حيث شئت ، لاتسلمه صیرفيا فان الصیرفی لایسلم من الربا، ولاتسلمه بیاع اكفان ، فان صاحب الاءكفان یسره الوباء اذا كان ، و لاتسلمه بیاع الطعام فانه لایسلم من الاحتكار، و لاتسلمه جزارا فان الجزار تسلب منه الرحمة و لاتسلمه نخاسا فان رسول الله قال : شر الناس من باع الناس .(567)

فرزندان را از پنج شغل برحذر مدار و بهر شغل دیگری که خواستی بگمار.

او را پیش صراف مفرست ، زیرا صراف از ربا در امان نیست ، نزد کفن فروش مفرست زیرا کفن فروش بسیار خرسند می شود که وبا (و بیماریها) بیشتر شود (تا مرگ و میر زیاد شود و کفنهایی بیشتری به فروش برساند). پیش فروشنده مواد غذایی مفرست زیرا فروشنده مواد غذایی از احتکار ایمن نخواهد بود.

همچنین پیش قصاب مفرست زیرا (در اثر سر بریدن مکرر حیوانات) رحم و عاطفه از او رخت بر بسته است و نیز نزد برده فروش مگذار زیرا پیامبر فرمود: پست ترین مردم کسی است که انسانها را خرید و فروش کند.

و در حدیثی که از حضرت امام موسی بن جعفر(568) از پیامبر نقل شده : بجای صراف ، زرگر(صائغ) و به جای فروشنده مواد غذایی ، فروشنده گندم (حناط) آمده است . به هر روی تمام این مشاغلی که مورد نهی کراهتی معصومین - علیهم السلام - قرار گرفته ، یقیناً دارای آثار وضعی است و به نوعی بر انسان اثر منفی می گذارد، گر چه اشتغال به این مشاغل حرمت و منع شرعی ندارد، مگر اینکه خود شخص نسبت به برخی از مشاغل مانند صرافی و... یقین کند که به دام ربا خواری خواهد افتاد که در این صورت انتخاب آن شغل حرام خواهد بود چون مقدمه تجارت حرام و رباخواری است .

ب - انتقال تجربیات زندگی به فرزندان

نسلهای بشری بر پایه انتقال تجارب و اطلاعات به یکدیگر فرهنگ و تمدن را پیش می برند و شکوفا می سازند.

قسمت عمده ای از این امر بر دوش خانواده ها و پدران و مادران است که می بایست تجارب فراوان زندگی خود را به فرزندان خویش منتقل سازند.

امیر مؤ منان (علیه السلام) در نامه خویش به امام حسن مجتبی (علیه السلام) می نویسد: هر آینه قلب نوجوان چون زمین آماده و خالی از زراعت است و هر آنچه که در آن افکنده شود بپذیرد از این رو من به پرورش تو پیشی جستم پیش از آنکه دلت سخت و اندیشه ات مشغول گردد. تا تو در کار خود کوشا شوی و از تجارب آموخته شده اموری را که در پی آزمایش آن هستی دریابی و در رنج جستجو نیفتی و از تجربه آموزی (دوباره) معاف گردی و به تو آن رسد که ما بدان رسیدیم و برای تو روشن شود آنچه گاهی تاریخش می دیدیم .

پسر جانم هر چند من به اندازه همه آنان که پیش از من بوده اند نزیسته ام ولی در کردارشان نظر کردم و در اخبارشان اندیشیدم و در آنچه بجا گذاشتند تفحص کردم تا چون یکی از ایشان شدم ، بلکه با آگاهی ای که از کارهایشان به دست آورده ام گویا با اول تا آخر آنها زندگی کرده ام و نقاط روشن و تیره زندگی آنها را شناختم و سود و زیانش را دانستم و برای تو از هر چیز زنده آن را جدا ساختم و نیکوی آن را برایت جستجو کردم ... (569)

ج - کمک های مالی به فرزندان

فرزندان پاره تن آدمی هستند، پس کمک به آنان کمک به خویشتن است و دریغ کردن از کمک مالی به آنان عوارض ناگوار روحی و روانی را به دنبال دارد که قابل جبران نیست و گاه موجب سرافکنندگی آنان پیش دوستان و جامعه می شود. البته در کمک مالی هم نباید راه افراط پیمود که ممکن است موجب فساد و تباهی فرزندان گردد. ابو هریره از پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) روایت می کند که فرمود: تصدقوا فقال رجل عندي دينار؟ قال : انفقته او تصدق به علی نفسك ، قال عندي دينار آخر قال : تصدق به علی امراءتك ، قال عندي دينار آخر قال : تصدق به علی ولدك . قال عندي دينار آخر، قال : تصدق به علی خادمك . قال عندي دينار آخر. قال : ائت بصر به . (570) انفاق کنید، مردی که سخن پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) را می شنید گفت : من يك دينار دارم . پیامبر فرمود: آنرا برای خود صرف کن . بار دیگر گفت : دیناری دیگر دارم . فرمود: آنرا بر همسرت خرج کن . گفت : يك دينار دیگر دارم . فرمود: آنرا به فرزندت ببخش . گفت : دینار دیگری دارم . فرمود: به مستخدم خودت صدقه بده . عرض کرد دینار دیگری دارم . فرمود: خود به (مصرف) آن آگاهتری .

د - حفظ فرزندان از سرباری جامعه

عامر بن سعد از پدرش نقل می کند که پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) به وی فرمود: انك ان تترك و رثتك اءغنياء خير من اءن تتركهم عاله . (571) اگر وارثان و بازماندگان را پس از خود بی نیاز گردانی بهتر از آن است که آنها را فقیر و محتاج دیگران و سربار جامعه رها کنی . پیامبر بزرگوار اسلام درباره مردی از انصار که هنگام مرگش پنج یا شش بنده خود را آزاد کرد و جز آنها چیزی نداشت و چیزی برای فرزندان خردسالش بجا گذاشت ، فرمود: لو اعلمتمونی اءمرهم ما ترکتمک تدفونه مع المسلمین ، ترک صبیہ صغارا ینتکفون الناس . اگر وضعیت او را به من اعلام کرده بودید نمی گذاشتم او را در گورستان مسلمانان ب خاک بسپارید چند کودک خرد سال باقی گذاشته تا از مردم گدایی کنند.

منابع

- 567 وسائل الشیعه ، ج 12، ص 97.
- 568 همان ، ج 12، ص 98.
- 569 تحف العقول ، ص 67 - 68.
- 570 کتاب العیال ، ج 1، ص 141.
- 571 همان ، ج 1، ص 149.